

I. Secția civilă

§1. Drept civil

1.1. Persoane

I. Acțiune în constatarea cetățeniei române

C. proc. civ., art. 111
Legea nr. 21/1991, republicată¹
Decretul nr. 125/1948

Dovada cetățeniei române poate fi făcută prin carte de identitate sau, după caz, cu buletinul de identitate, pașaportul ori certificatul, conform prevederilor art. 19 lit. h) din Legea nr. 21/1991. Reclamanta care nu a cerut autorităților competente emiterea actelor doveditoare a cetățeniei române, în modalitatea instituită prin Legea nr. 21/1991, nu poate cere în instanță constatarea dreptului, având deschisă acțiunea în realizare.

Decizia civilă nr. 88 din 4 martie 2009

Prin sentința civilă nr. 13782/26.11.2007, pronunțată de Judecătoria Iași, au fost respinse ca neîntemeiate excepțiile lipsei calității procesuale pasive a Ministerului Justiției, a Ministerului Internelor și Reformei Administrative, a Inspectoratului Național pentru Evidența Persoanelor din Ministerul Internelor și Reformei Administrative și a Direcției Generale de Pașapoarte din Ministerul Internelor și Reformei Administrative, invocată de pârâți. A fost respinsă ca neîntemeiată excepția inadmisibilității acțiunii invocată de pârâțul Ministerul Internelor și Reformei Administrative. A fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea civilă formulată de reclamanta G.P., în contradictoriu cu pârâții statul român, prin Ministerului Justiției, Ministerul Internelor și Reformei Administrative, Inspectoratul Național pentru Evidența Persoanelor din Ministerul Internelor și Reformei Administrative și Direcția Generală de Pașapoarte din Ministerul Internelor și Reformei Administrative.

Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a reținut că, la data de 23.08.1914, s-a născut la Piatra Neamț F.B., tatăl reclamantei, care s-a

---

¹ M. Of. nr. 576 din 13 august 2010.

căsătorit la data de 13.08.1938 cu Z.L. (căsătorie înregistrată în Registrul stării civile al municipiului Piatra-Neamț la nr. 155/13.08.1938, așa cum a reieșit din extras din registrul de naștere, de pe certificatul de naștere înregistrat în Registrul Stării civile ținut la Primăria municipiului Piatra-Neamț sub nr. 382/23.08.1914 privind pe F.B.).

Reclamanta G.P. s-a născut la 19.08.1951 în Haifa, fiind fiica lui F.B. și F.S., și s-a căsătorit în luna mai a anului 1973, dobândind numele de Gr., ulterior divorțând și recăsătorindu-se în anul 1991 când a dobândit numele de Gv. (certificat de naștere tradus și legalizat sub nr. 4465/12.04.2006, extras din registrul de evidență al populației emis de Ministerul de Interne al Statului Israel tradus și legalizat sub nr. 4463/12.04.2006).

Potrivit art. 111 C. proc. civ.: „Partea care are interes poate să facă cerere pentru constatarea existenței sau inexistenței unui drept. Cererea nu poate fi primită dacă partea poate cere realizarea dreptului”. Conform art. 5 alin. (1) și alin. (2) lit. b) din Legea nr. 21/1991, republicată, a cetățeniei române: „(1) Copiii născuți pe teritoriul României, din părinți cetățeni români, sunt cetățeni români. (2) Sunt, de asemenea, cetățeni români cei care: b) s-au născut în străinătate și ambii părinți sau numai unul dintre ei are cetățenia română”, în timp ce art. 21 din același act normativ stipulează că: „Dovada cetățeniei române se face cu buletinul de identitate sau, după caz, cu cartea de identitate, pașaportul ori cu certificatul prevăzut la art. 19 alin. (4). În caz de nevoie, la cerere, Comisia va elibera o adeverință de atestare a statutului de cetățean român”.

Totodată, art. 19 alin. (4) din Legea nr. 21/1991, republicată, a cetățeniei române, prevede că: „După depunerea jurământului, Comisia eliberează certificatul de cetățenie română, care va fi întocmit în două exemplare, semnate de ministrul justiției, dintre care un exemplar va fi înmănat titularului. Ambele exemplare ale certificatului conțin elemente de siguranță și au aplicate fotografiile ale titularului”.

Acțiunea în constatare este aceea prin care reclamantul urmărește să obțină, printr-o hotărâre judecătorească, constatarea existenței unui drept, fără a tinde ca pârâtul să fie obligat la executarea vreunei prestații, ci numai la constatarea de instanță a unor situații sau raporturi juridice, astfel că o astfel de hotărâre nu poate deveni titlu executoriu, neputând fi pusă în executare.

Din probele administrate în cauză, a rezultat, într-adevăr, că tatăl reclamantei s-a născut în România, mai exact la Piatra-Neamț, jud. Neamț, astfel că teoretic reclamanta ar fi putut beneficia de prevederile art. 5 alin. (2) lit. b), dacă părinții săi ar fi fost cetățeni români, însă acest lucru nu a fost demonstrat de reclamantă, conform art. 1169 C. civ.

Din dispozițiile legale redată anterior a rezultat că, pentru ca o persoană născută în străinătate să fie cetățean român, părinții acesteia sau unul dintre ei trebuia să fie cetățean român.

Astfel, deși reclamanta a depus la dosar certificatul de naștere al tatălui său F.B., din acesta nu a rezultat decât că acesta s-a născut în România, nu și faptul că era cetățean român, deoarece dovada cetățeniei nu se putea face cu certificatul de naștere.

Instanța de fond a reținut că reclamanta ar fi trebuit să facă dovada cetățeniei părinților săi, conform art. 21 din Legea nr. 21/1991 sau cu certificatul de cetățenie română prevăzut de art. 19 alin. (4), pentru a putea verifica veridicitatea și temeinicia acțiunii cu care a fost investită și pentru a putea fi aplicabile dispozițiile art. 5 alin. (2) lit. b) din actul normativ menționat anterior, or simplu fapt al nașterii pe teritoriul României nu atrăgea cetățenia română decât dacă părinții erau români.

Astfel, dacă într-adevăr tatăl reclamantei ar fi avut cetățenia română, ar fi fost în posesia unuia dintre documentele prevăzute de dispozițiile legale amintite anterior, în caz contrar instanța fiind nevoită să procedeze și la o verificare a existenței condițiilor impuse de lege pentru dobândirea cetățeniei și de tatăl reclamantei, cerere cu care instanța nu a fost investită.

Mai mult decât atât, în cazul considerării calității de cetățean român a lui F.B., doar în baza mențiunii existente pe certificatul de la dosar, ar fi însemnat o eludare a dispozițiilor art. 21 din Legea nr. 21/1991, care prevăd expres și limitativ documentele care fac dovada cetățeniei române.

Nu în ultimul rând, dacă în cazul reclamantei, născută în afara teritoriului țării era de înțeles lipsa unuia dintre aceste documente, în cazul tatălui său nu exista o explicație care să justifice lipsa acestora.

Având în vedere toate aceste considerente, judecătoria a respins ca neîntemeiată acțiunea civilă formulată de reclamanta G.P., împotriva sentinței declarând apel G.P.

Prin decizia civilă nr. 481 din 20 iunie 2008 a Tribunalului Iași, apelul a fost admis, iar sentința judecătorei a fost schimbată în parte, tribunalul admitând acțiunea civilă și constatând că reclamanta era cetățean român, păstrând situația de fapt stabilită de judecătoria.

Tribunalul a reținut că la data nașterii reclamantei era în vigoare Decretul nr. 125/1948 care, în art. 7, prevedea că: „Sunt de asemenea, cetățeni români prin filiație, copiii legitimi sau nelegitimi din ai căror părinți numai unul este cetățean român sau devine cetățean român mai înainte ca ei să devină majori”, iar la art. 6: „Sunt cetățeni români prin filiație copiii legitimi sau nelegitimi, chiar dacă sunt născuți pe teritoriul altui stat ai căror părinți sunt sau devin cetățeni români”. Pe de altă parte, nu s-a făcut dovada renunțării la cetățenie sau a retragerii acesteia nici în condițiile prevăzute de Legea nr. 125/1949 și nici de Legea nr. 21/1991.

Prin întâmpinarea depusă, Ministerul Justiției a făcut trimitere la art. 16 din Decretul nr. 125/1948 potrivit căruia „cetățeanul român care dobândește cetățenia altui stat, în condițiile art. 2 și 7 din prezenta lege pierde de drept cetățenia română de la data comunicării prevăzute de art. 29 sau de la data

declarațiunii”, precizând că F.B. a pierdut cetățenia română prin dobândirea cetățeniei altui stat, în speță cetățenia israeliană. Dar potrivit art. 22: „dovada pierderii cetățeniei în cazul prevăzut de art. 16 se poate face cu certificat eliberat de Ministerul Justiției”, or în cauză nu a fost depus niciun certificat. Inexistența unui asemenea certificat, precum și lipsa oricăror mențiuni au făcut dovada că reclamanta, la data nașterii, avea părinții cetățeni români. Potrivit art. 30 din același act normativ: „cetățenia română se retrage prin decret al Prezidiului Marii Adunări Naționale, dat în baza deciziei Consiliului de Miniștri, la propunerea Ministerului Justiției”. Or, în cauză nu s-a dovedit că s-ar fi emis un astfel de decret cu privire la părinții reclamantei sau cu privire la aceasta.

În speță nu se aplică dispozițiile art. 21 și 22 din Legea nr. 21/1991, având în vedere că la data nașterii reclamantei era în vigoare Decretul nr. 125/1948.

În considerarea tuturor celor expuse mai sus, tribunalul, în conformitate cu dispozițiile art. 296 C. proc. civ., a admis apelul și a schimbat în parte sentința apelată în sensul și limitele arătate.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs Ministerul Internelor și Reformei Administrative și Ministerul Justiției.

Prin cererea de recurs formulată de Ministerul Internelor și Reformelor Administrative au fost formulate următoarele critici. Instanța de apel a încălcat dispozițiile Legii nr. 21/1991 și a motivat sentința pe dispozițiile unui act normativ abrogat, și anume Decretul nr. 125/1948. Deși din probele administrate în cauză, rezulta într-adevăr că tatăl reclamantei s-a născut la Piatra-Neamț, aceasta nu a făcut însă și dovada cetățeniei române a tatălui sau a bunicilor săi, pentru a putea beneficia de prevederile Legii nr. 21/1991.

Instanța de apel și-a motivat decizia de admitere a cererii reclamantei în baza unui act normativ abrogat chiar și în condițiile în care, potrivit dispozițiilor acestuia, cetățeanul român care dobânda cetățenia altui stat pierdea de drept cetățenia română.

Din probele administrate a rezultat clar că intimata-reclamantă nu a făcut dovada cetățeniei române, a posibilității pentru a-i fi aplicate dispozițiile art. 4 lit. a) și art. 5 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 21/1991 a cetățeniei române, republicată.

În mod greșit s-a stabilit că Ministerul Internelor și Reformei Administrative ar fi avut calitatea procesuală pasivă, atâta timp cât evidența cetățenilor români se realiza prin Inspectoratul Național pentru Evidența Populației, iar atribuțiile privind întocmirea, păstrarea, evidența, eliberarea pașapoartelor simple ale cetățenilor români reveneau Direcției Generale de Pașapoarte.

Având în vedere că unitatea care avea atribuții în eliberarea documentelor fie nu făcea parte din structura organizatorică a recurentei, fie avea

personalitate juridică, recurenta nu putea avea calitate procesuală pasivă în cauză.

Prin cererea de recurs formulată, Ministerul Justiției a formulat următoarele critici:

Tribunalul Iași a pronunțat o hotărâre lipsită de temei legal și a nesocotit dispozițiile speciale de acordare a cetățeniei române prevăzute de Legea nr. 21/1991. Constatarea faptului că reclamanta era cetățean român în temeiul Decretului nr. 125/1948 care nu mai era în vigoare, fiind abrogată prin Decretul nr. 33/1952, a încălcat îndeplinirea formalităților și verificarea înscrisurilor cerute de Legea nr. 21/1991, legea în vigoare privind acordarea cetățeniei române. Probele care au stat la baza formării convingerii instanței la pronunțarea hotărârii au fost prezumțiile, necompletate de înscrisuri convingătoare, iar temeiul legal avut în vedere de instanță în constatarea cetățeniei române a apelantei au fost prevederile unei legi abrogate. Față de această situație în cauză, instanța a depășit atribuțiile puterii judecătorești, intrând în sfera de atribuții a puterii legislative.

Curtea de apel a constatat că recursurile sunt fondate, admitându-le pentru considerentele dezvoltate în continuare.

Criticile formulate în cele două recursuri au vizat, în esență, aceleași aspecte examinate împreună, argumentele de admitere a cererilor de recurs fiind comune.

Astfel, reclamanta a investit instanța de fond cu o acțiune în constatarea calității de cetățean român. Potrivit art. 111 C. proc. civ., partea care are interes poate să facă cerere pentru constatarea existenței sau inexistenței unui drept. Cererea nu poate fi primită dacă partea poate cere realizarea dreptului.

Potrivit art. 21 din Legea nr. 21/1991, dovada cetățeniei române se face cu carte de identitate sau, după caz, cu buletinul de identitate, pașaportul ori cu certificatul prevăzut la art. 19 lit. h) din lege.

Reclamanta nu a făcut dovada că a urmat procedura stabilită prin lege, în sensul că ar fi cerut eliberarea pașaportului care să ateste calitatea sa de cetățean român și că ar fi fost refuzată, ceea ce ar fi echivalat evident, cu o contestare a calității sale de cetățean român și în această din urmă situație ar fi avut deschisă calea acțiunii în constatare.

Potrivit art. 5 alin. (2) lit. b) din același act normativ, sunt cetățeni români cei ce s-au născut în străinătate și ambii părinți sau numai unul dintre ei are cetățenia română.

Mai mult decât atât, în apel s-a depus un înscris emis de Direcția Cetățenie din care rezulta că nu exista niciun act administrativ de retragere sau renunțare la cetățenia română pe numele tatălui reclamantei, F.B.

În recurs, Direcția Cetățenie, prin adresa nr. 8422/DC/2007, a comunicat următoarele: tatăl reclamantei era cetățean român, astfel că aceasta era și ea cetățean român, în raport de art. 5 lit. b) din Legea nr. 21/1991.

Drept urmare, autoritățile competente să verifice aspectele legate de statutul de cetățean român al persoanelor au recunoscut că reclamanta era cetățean român, astfel că în mod corect instanța de fond i-a respins acțiunea în constatare, care nu putea fi primită atâta timp cât reclamantei nu i s-a contestat dreptul și avea deschisă calea acțiunii în exercitarea dreptului.

Drept urmare, soluția tribunalului fiind greșită pentru argumentele expuse mai sus, curtea a admis recursul, a modificat decizia tribunalului și a respins apelul formulat împotriva sentinței de fond, care a fost păstrată.

2. Acțiune în constatarea cetățeniei române. Calitate procesuală pasivă

C. proc. civ., art. 111

Legea nr. 21/1991, republicată, art. 4 lit. a)

Reglementarea juridică privind cetățenia română nu contrazice legislația adoptată în materie de alte state democratice și nici exigențele stabilite în documentele internaționale ratificate de România, tratatele internaționale la care este parte. Calitatea procesuală pasivă revine autorităților statului ce au atribuții referitoare la cetățenia română, stabilite prin actul normativ de organizare și funcționare.

Decizia civilă nr. 124 din 25 martie 2009

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Judecătoriei Iași, reclamanta B.Z.N. a solicitat, în contradictoriu cu pârâții statul român, prin Ministerul Justiției și Ministerul Internelor și Reformei Administrative și Direcția Generală de Pașapoarte din Ministerul Internelor și Reformei Administrative, să se constate că este cetățean român.

Prin sentința civilă nr. 13781/26 noiembrie 2007 a Judecătoriei Iași, s-au respins excepțiile lipsei calității procesuale pasive a Ministerului Justiției, a Ministerului Internelor și Reformei Administrative, a Inspectoratului Național pentru Evidența Persoanelor din Ministerul Internelor și Reformei Administrative și a Direcției Generale de Pașapoarte din Ministerul Internelor și Reformei Administrative, invocată de pârâți.

S-a respins ca neîntemeiată excepția inadmisibilității acțiunii invocată de pârâți Ministerul Internelor și Reformei Administrative.

S-a respins ca neîntemeiată acțiunea civilă formulată de reclamanta B.Z.N., în contradictoriu cu pârâții statul român, prin Ministerul Justiției, Ministerul Internelor și Reformei Administrative, Inspectoratul Național pentru Evidența Persoanelor din Ministerul Internelor și Reformei Administrative și Direcția Generală de Pașapoarte din Ministerul Internelor și Reformei Administrative.

Pentru a se pronunța astfel, prima instanță a reținut că pârâții aveau calitate procesuală pasivă în cauză, având obligații potrivit Legii nr. 21/1991 și O.G. nr. 84/2001 referitoare la cetățenia română. A fost respinsă și excepția inadmisibilității acțiunii, reținându-se că aceasta viza neîndeplinirea unei cerințe a dreptului subiectiv pretins.

Pe fondul litigiului, s-a constatat că reclamanta ar fi trebuit să facă dovada cetățeniei române a părinților sau a bunicilor săi conform art. 21 din Legea nr. 21/1991.

Împotriva sentinței Judecătoria Iași a formulat apel reclamanta, iar prin decizia civilă nr. 533/10 septembrie 2008 a Tribunalului Iași s-a respins excepția tardivității declarării apelului invocată de intimatul Ministerul Justiției reprezentant al statului român. A fost admis apelul declarat de B.Z.N. împotriva sentinței civile nr. 13781/25.11.2007, pronunțată de Judecătoria Iași, sentință care a fost schimbată în parte, în sensul că a fost admisă acțiunea formulată de reclamanta B.Z.N., în contradictoriu cu pârâții, tribunalul constatând că reclamanta B.Z.N. este cetățean român.

Tribunalul a reținut că potrivit prevederilor art. 7 din Decretul nr. 125/1948, sunt cetățeni români prin filiație, copiii legitimi sau nelegitimi din ai căror părinți numai unul este cetățean român sau devine cetățean român mai înainte ca ei să fie majori. Nu s-a probat împrejurarea că A. născută H.C. (mama reclamantei) ar fi pierdut cetățenia română, precum și faptul că la momentul apariției legii reclamanta era minoră, reclamanta dobândind de plin drept cetățenia prin filiațiune.

Împotriva deciziei tribunalului au declarat recurs pârâții-intimați Ministerul Justiției și Ministerul Internelor și Reformei Administrative.

Ministerul Justiției a invocat excepția lipsei calității sale procesuale pasive, întrucât potrivit H.G. nr. 83/2005, această instituție nu reprezintă statul român în fața instanțelor de judecată și nici nu ține evidența cetățenilor români.

Pe fondul litigiului s-a susținut că Tribunalul Iași a făcut o greșită aplicare a legii, constatând că reclamanta este cetățean român, în condițiile în care în cauză nu s-a probat împrejurarea că A. născută H. (mama reclamantei) ar fi pierdut cetățenia română sau aceasta i-ar fi fost retrasă de autoritățile române la plecarea sa în Israel.

Ministerul Internelor și Reformei Administrative a criticat decizia recurată pentru următoarele motive:

Potrivit art. 4 lit. a) și art. 5 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 21/1991, sunt cetățeni români copiii care s-au născut în străinătate și ambii părinți sau numai unul dintre ei are cetățenia română. Mama reclamantei s-a născut în România, însă reclamanta nu a făcut dovada cetățeniei române a mamei sau a bunicilor săi. Recurentul nu avea calitate procesuală pasivă, deoarece atribuțiile privind întocmirea, evidența și eliberarea pașapoartelor cetățenilor români revin Direcției Generale de Pașapoarte, iar Ministerul

Justiției este singura instituție care reprezintă statul român în problemele legate de cetățenie.

Curtea de apel a constatat că recursurile formulate sunt întemeiate. Lipsa calității procesuale pasive, invocată de recurenți este neîntemeiată, astfel că au fost menținute dispozițiile instanțelor care au detaliat dispozițiile legale atât ale Legii nr. 21/1991, ale O.G. nr. 84/2001, cât și ale Legii nr. 248/2005, dispoziții ce stabilesc în sarcina celor două recurente-pârâte atribuții în materie de cetățenie română, astfel că în mod corect au fost respinse ca neîntemeiate excepțiile lipsei calității procesuale pasive a Ministerului Justiției și a Ministerului Internelor și Reformei Administrative.

Pe fondul litigiului, curtea de apel a reținut că reclamanta B.Z.N. (fostă A.N., fostă B.N.) a solicitat să se constate că este cetățean român, întrucât mama sa A.C. (fostă H.) este cetățean român, născându-se în România, însă locuiește în statul Israel. Din actele depuse la dosarul cauzei, curtea a constatat că reclamanta B.Z.N. s-a născut la 18 decembrie 1941 la Ierusalim, având naționalitatea evreiască. Mama sa – A.C. (fostă H.) – s-a născut în România, la 22 decembrie 1922, în orașul M., jud. B. Au fost invocate de reclamantă, prin petitul acțiunii, dispozițiile Legii cetățeniei din 24 februarie 1924, ale Legii nr. 33/1939, ale Decretului nr. 125/1948, ale Legii nr. 24/1971, precum și ale Legii nr. 21/1991. Prin concluziile scrise depuse la instanța de recurs, intimata-reclamantă a invocat dispozițiile Legii nr. 33/1939 incidente la data nașterii reclamantei – 18 decembrie 1941 – și dispozițiile în vigoare la data judecării prezentei acțiuni – Legea nr. 21/1991 a cetățeniei române.

Examinând dispozițiile legale în vigoare la data nașterii reclamantei – 18 decembrie 1941 –, curtea a constatat că, într-adevăr, aplicabile erau dispozițiile art. 4 din Legea nr. 33/1939 privind dobândirea și pierderea cetățeniei române, articol potrivit căruia copilul unui cetățean român, chiar dacă se naște pe teritoriul altui stat, este cetățean român. Anterior nașterii reclamantei – 18 decembrie 1941 – mama reclamantei, H.C., s-a căsătorit cu B.S. (la Ierusalim, la 25.08.1940), având naționalitatea – așa cum rezulta din certificatul de căsătorie depus la dosar – evreiască. Aceeași mențiune a naționalității (cetățeniei) evreiești pentru mama reclamantei apărea și în certificatul de naștere al reclamantei din 18 decembrie 1941. Că mama reclamantei avea încă aceeași cetățenie – israeliană – a rezultat și din actul autentic intitulat „Procură specială”, depus la dosar, prin care mama reclamantei, A.C. (fostă H.), cetățeană israeliană, alături de reclamantă, au împuternicit două persoane din România, una din Iași și una din București, să le reprezinte cu depline puteri în fața tuturor organelor din România pentru obținerea cetățeniei române.

Așa fiind, prin prisma dispozițiilor art. 4 din Legea nr. 33/1939 și a actualului art. 5 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 21/1991 a cetățeniei române, reclamanta B.Z.N. nu a făcut dovada cu actele depuse că la data nașterii

sale, pe teritoriul statului Israel, mama sa A.C. era cetățean român, pentru ca și reclamanta să poată pretinde prin naștere cetățenia română. Fiind o acțiune civilă, reclamantei îi incumba sarcina probei (chiar și în situația concretă a părăsirii României, de mama reclamantei, cu 50 de ani în urmă), și nu pârâții aveau obligația să probeze un fapt negativ – al pierderii cetățeniei mamei reclamantei. Aspectele referitoare la dobândirea cetățeniei israeliene de mama reclamantei nu interesau în cauză.

Reglementarea juridică în materia cetățeniei române nu contrazice legislația adoptată de alte state democratice în materie și nici exigențele stabilite prin documentele internaționale ratificate de România, tratatele internaționale la care România este parte. Astfel, potrivit art. 3 pct. 1 din Convenția europeană asupra cetățeniei din 1997 ratificată de România prin Legea nr. 396/2002: „Fiecare stat va determina prin legislație proprie care sunt cetățenii săi”, reclamantei nefiindu-i aplicabil art. 4 din aceeași Convenție europeană asupra cetățeniei.

În raport de toate aceste considerente și de dispozițiile art. 312 C. proc. civ., au fost admise recursurile formulate de Ministerul Justiției și Ministerul Internelor și Reformei Administrative împotriva deciziei civile nr. 533/10 septembrie 2008 a Tribunalului Iași, decizie care a fost modificată în parte, în sensul menținerii dispoziției referitoare la respingerea excepției tardivității declarării apelului invocate de Ministerul Justiției. A fost respins apelul declarat de reclamanta-apelantă împotriva sentinței civile nr. 13781/25.11.2007 a Judecătoriei Iași.

1.2. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale

1.2.1. Mijloace de dobândire și de apărare

3. Drept de proprietate. Monede din aur. Confiscare prin hotărâre penală. Autoritate de lucru judecat

C. civ., art. 1201
O.U.G. nr. 190/2000, art. 26

Persoanele fizice și juridice ale căror obiecte din metale prețioase și pietre prețioase au fost preluate abuziv de stat pot solicita restituirea acestora. Dreptul la acțiune poate fi exercitat în termenul prevăzut de lege și de persoanele cărora, până la data intrării în vigoare a Legii nr. 591/2004, li s-au respins acțiunile judecătorești, prin hotărâri definitive și irevocabile. Hotărârea judecătorească prin care s-a respins acțiunea în restituire nu are autoritate de lucru judecat. Condiția cerută de lege pentru intro-

ducerea acțiunii este de a fi promovată până la 31 decembrie 2009, ce constituie termen de decădere.

Decizia civilă nr. 53 din 11 februarie 2009

Prin sentința civilă nr. 5716 din 8 mai 2008 a Judecătoriei Iași, s-a admis acțiunea formulată și completată ulterior de reclamanți, în contradictoriu cu pârâțul statul român – prin Banca Națională a României, pârâțul fiind obligat să plătească reclamanților contravaloarea cantității de 7.970,52 g aur fin la data plății efective, potrivit cotației BNR din ziua respectivă, cantitate conținută în cele 1336 monede din aur confiscate potrivit sentinței penale nr. 276/23 februarie 1959 autorilor reclamanților, monede care nu mai existau la momentul judecății, dar care au fost identificate și evaluate ipotetic de Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor în raportul de expertiză tehnică întocmit în cauză.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel statul român, reprezentat de Banca Națională a României, apel admis prin decizia civilă nr. 665 din 15.10.2008 a Tribunalului Iași și prin care s-a schimbat în parte sentința, dispunându-se admiterea în parte a acțiunii și obligarea pârâțului la plata contravalorii cantității de aur fin 2004,56 g de la data plății efective, conținută în 336 monede de aur confiscate de la autoarea reclamanților.

S-a respins pentru autoritate de lucru judecat cererea reclamanților privind restituirea contravalorii cantității de aur fin conținută de 1000 monede confiscate de la autorul reclamanților.

Pentru a se pronunța astfel, tribunalul a reținut că, prin cererea introductivă, reclamanții au solicitat în nume propriu și ca succesori ai lui B.S., restituirea a 1336 monede de aur, confiscate de stat prin sentința penală nr. 276/23.02.1959, pronunțată de Tribunalul Popular al Orașului Iași.

Instanța de apel a constatat că, prin această hotărâre penală, s-a dispus condamnarea lui B.S. la pedeapsa de 10 ani închisoare corecțională, pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 2 lit. a), b) și art. 5 alin. (1) din Decretul nr. 284/1947 și de art. 5 pct. 1 și pct. 2 din Decretul nr. 285/1947, iar cu privire la B.B. s-a dispus condamnarea la 20 ani închisoare corecțională pentru săvârșirea aceluiași infracțiuni. De asemenea, s-a mai dispus confiscarea a 1336 monede de aur și 1194 dolari, găsiți în domiciliul lui B.S. Instanța penală a reținut că din totalul de 1336 monede găsite la domiciliul lui B.S., cu privire la care s-a dispus confiscarea, 1000 aparțineau lui B.B., iar restul de 336 aparțineau lui B.S. Este cert faptul că în privința lui B.S. măsura confiscării celor 336 monede a fost dispusă ca pedeapsă complementară pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de Decretul nr. 284/1947, astfel că cererii de restituire îi erau aplicabile dispozițiile Legii nr. 362/2003 și ale Legii nr. 591/2004.

În schimb, prin aceeași hotărâre penală B.B. a mai fost condamnat și pentru săvârșirea infracțiunii de delapidare, dispunându-se ca pedeapsă

complementară confiscarea totală a averii, avere în componența căreia intrau și cele 1000 monede găsite la domiciliul tatălui său.

Prin decizia civilă nr. 195/8.04.2005, pronunțată de Curtea de Apel Iași, definitivă și irevocabilă s-a constatat cu putere de lucru judecat că, prin hotărârea penală, s-a dispus confiscarea raportat la infracțiunea de delapidare, săvârșită de B.B., această pedeapsă nefiind dispusă ca urmare a aplicării Decretului nr. 284/1947, precum și faptul că nu erau aplicabile dispozițiile Legii nr. 362/2003 și ale Legii nr. 591/2004. Această decizie a soluționat definitiv și irevocabil cererea reclamantului B.B., formulată în nume propriu, prin care solicita restituirea unor bunuri, între care și 1252 monede, confiscate prin sentința penală nr. 276/23.02.1959 pronunțată de Tribunalul Popular al Orașului Iași, soluția respingerii acțiunii fiind păstrată.

Astfel, cu privire la cererea de restituire a monedelor confiscate de la B.B. exista autoritate de lucru judecat, aspect sub care s-a dispus schimbarea în parte a sentinței apelate, în sensul admiterii în parte a acțiunii și obligării statului pârât la restituirea contravalorii cantității de aur corespunzătoare celor 336 monede confiscate de la B.S.

Reclamanții B.S.-A., B.A. și H.Y. au formulat în termen legal recurs împotriva deciziei tribunalului, susținând aplicarea și interpretarea greșită a Legii nr. 591/2004.

Recurenții au arătat că s-a dispus confiscarea aurului pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de Decretul nr. 284/1947 și Decretul nr. 285/1947, iar nu pentru comiterea infracțiunii de delapidare al cărei prejudiciu era doar de 7.200 lei. De asemenea, recurenții au apreciat că, în temeiul Legii nr. 591/2004, erau îndreptățiți la restituirea întregii cantități de aur confiscate, și nu doar pentru 336 monede.

Recursul este fondat pentru următoarele considerente:

Tribunalul a reținut că nu putea fi primită cererea de restituire a monedelor confiscate de la B.B., deoarece exista autoritate de lucru judecat, cererea acestuia pentru restituirea celor 1252 monede aur, introdusă la 5 ianuarie 2004, fiind respinsă prin sentința civilă nr. 9886 din 1 noiembrie 2004 a Judecătoriei Iași rămasă definitivă.

Tribunalul a ignorat însă dispozițiile art. II din Legea nr. 591/2004, care prevăd că persoanele îndreptățite în baza prevederilor art. 26 alin. (1) din O.G. nr. 190/2000, cărora până la data intrării în vigoare a prezentei legi, li s-au respins acțiunile judecătorești definitive și irevocabile, pot introduce acțiuni noi în baza prezentei legi, până la data de 31 decembrie 2006.

În cauza de față acțiunea a fost introdusă la data de 21 decembrie 2006, deci înăuntrul termenului prevăzut de art. II din Legea nr. 591/2004, care a dat posibilitatea și celor cărora li s-a respins acțiunea definitiv și irevocabil, privind restituirea obiectelor din aur confiscate, să formuleze o nouă acțiune, fără a putea fi invocată excepția autorității de lucru judecat.

Mai mult, din analiza sentinței penale nr. 276 din 23 februarie 1959 a Tribunalului Popular al Orașului Iași, a rezultat că B.B. a fost condamnat pentru delictele prevăzute de art. 14 alin. (1) din Decretul nr. 284/1947 la 20 ani închisoare corecțională; pentru art. 5 pct. 1 și art. 14 din Decretul nr. 285/1947 la 10 ani închisoare, drept urmare fiind confiscate 1336 monede din aur aflate la domiciliul său și al tatălui său B.S. (aspect rezultat și din procesul-verbal încheiat la data ridicării monedelor).

Articolul 26 din O.U.G. nr. 190/2000 a fost completat prin Legea nr. 591/2004, stipulându-se că Legea nr. 284/1947 face obiectul respectivei ordonanțe de urgență.

Așa fiind, constatând că este întemeiată solicitarea moștenitorilor lui B.B., la restituirea și a celor 1000 monede din aur potrivit art. 26 din O.G. nr. 190/2000, pentru considerentele arătate mai sus, curtea de apel a admis recursul, a modificat decizia tribunalului, în sensul respingerii apelului formulat de statul român, reprezentat de Banca Națională a României, împotriva sentinței civile nr. 5716/2008 a Judecătoriei Iași.

4. Indiviziune. Bunuri aflate în coproprietate forțată

În cazul proprietății pe apartamente nu se poate concepe încetarea stării de indiviziune asupra bunului care, prin natura lui, este afectat folosinței comune. Terenul pe care este construit imobilul și cel de pe lângă construcție este necesar folosinței normale, are destinația de spațiu verde și nu poate fi împărțit. Coproprietatea forțată poate înceta numai prin acordul tuturor copărtășilor sau în situația în care nu se mai impune menținerea coproprietății forțate.

Decizia civilă nr. 240 din 27 mai 2009

Prin sentința civilă nr. 1775/12.02.2008 a Judecătoriei Iași, s-a admis acțiunea civilă formulată de reclamantele M.T. și C.M., în contradictoriu cu pârâții P.A., N.R., M.L.-D., R.A., P.L., M.A., R.R., dispunându-se ieșirea din indiviziune a părților cu privire la terenul în suprafață de 1002 mp aferent blocului situat în Iași, str. Sf.A. nr. 14B, atribuind părților loturi cu diverse suprafețe.

Pentru a se pronunța astfel, instanța de fond a reținut că bunul imobiliar era alcătuit din două blocuri cu mai multe apartamente, iar terenul aferent construcției a fost atribuit inițial proprietarilor în folosință, iar apoi, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 18/1991, au fost emise pentru terenul în indiviziune titluri de proprietate pentru cotele ideale deținute din teren.

Împotriva acestei sentințe au formulat apel reclamantele M.T. și C.M., precum și pârâțul R.R.